

**ZALA MEGYE TELEPÜLÉSEINEK KÖNYVTÁRI
ELLÁTÁSA 2017-BEN**

A statisztikai adatszolgáltatók száma:

Zala megyében 289 könyvtári adatszolgáltató szolgáltatott statisztikai adatokat a 2017. évről. Funkciója alapján 1 megyei hatókörű városi könyvtár, 1 megyei ellátó központ, 8 városi könyvtár, 13 fiókkönyvtár, 4 községi könyvtár, 245 könyvtári információs és közösségi hely, továbbá 4 egészségügyi szakkönyvtár, 8 egyéb szakkönyvtár, 4 felsőoktatási könyvtár és 1 egyéb könyvtár van a megyében.

ADATSZOLGÁLTATÓ KÖNYVTÁRAK	2016-ban
Megyei könyvtár	1
<i>Megyei könyvtár ellátó központ (KSZR)</i>	<i>1</i>
Városi könyvtár	8
<i>városi tag és fiókkönyvtár</i>	<i>13</i>
Községi nyilvános könyvtár	4
Könyvtári információs és közösségi hely	245
Települési könyvtár összesen (fiókkönyvtárak és ellátó központ nélkül)	258
Egészségügyi szakkönyvtár	4
Egyéb szakkönyvtár	8
Felsőoktatási könyvtár	4
Egyéb könyvtár	1
Összes adatszolgáltató	289

Zala megyében minden településen volt nyilvános könyvtári szolgáltatás. A könyvtárak száma nem változott. A tagkönyvtárak és fiókkönyvtárak 2017-ben is külön jelentettek adatokat, így a 258 könyvtár mellett a megyei hatókörű városi könyvtár 2 tagkönyvtára (József Attila Városi Tagkönyvtár, Apáczai Csere János Városi Tagkönyvtár) és 11 fiókkönyvtár volt adatszolgáltató. A KSZR ellátó központ szintén külön jelentett adatokat.

A Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár esetében így összesen 9 adatlap kitöltésére került sor (megyei könyvtár, ellátó központ, 2 tagkönyvtár és 5 fiókkönyvtár). A Városi Könyvtár Lenti 5 jelentést készített (városi könyvtár és 4 fiókkönyvtár), a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár 3 jelentést készített (városi könyvtár és 2 fiókkönyvtár).

A szakkönyvtárak illetve felsőoktatási és egyéb könyvtárak száma Zala megyében összesen 17 volt, számuk 2017-ben nem változott.

Zala megye településeinek könyvtári ellátása

A jellemzően kistelepüléses Zalában összesen 258 település található, köztük 10 város és 248 község. A megye 10 városa közül a legtöbb kisváros, 5 város 5000 fő alatti település. Pacsa kivételével minden városban működik városi könyvtár, a megyeszékhelyen, Zalaegerszegen a megyei és városi könyvtár. Pacsa a megye legkisebb városa, ahol az önkormányzat nem tart fenn intézményi formában nyilvános könyvtárat, hanem kistelepülési könyvtári szolgáltatást rendelt meg a megyei könyvtártól.

A 248 község mindegyike 5000 lakos alatti kistelepülés, közülük csak 4 falu működtetett önállóan nyilvános könyvtárat 2017-ben, 245 település könyvtári információs és közösségi helyet, így Zala megyében a települések 95 %-a a KSZR szolgáltatást vette igénybe.

Kistelepülési ellátás együttműködve a városi könyvtárakkal

Szolgáltató könyvtár	KSZR szolgáltatás		Hálózatgondozás	Ellátott települések összesen	
	Község	Város		Község	Város
Fejér György Városi Könyvtár, Keszthely	41		3	44	
Városi Könyvtár, Lenti	50			50	
Halis István Városi Könyvtár, Nagykanizsa	45		1	46	
Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár	82	1		82	1
Fáklya Műv. Közp. és Könyvtár, Letenye	26			26	
Összesen	244	1	4	248	1

A Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerben a kistelepülések a Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtárral kötötték meg a megállapodást a könyvtári szolgáltatások biztosítására, de 4 városi könyvtár (Keszthely, Lenti, Letenye, Nagykanizsa) továbbra is részt vett a szolgáltatásban. Ezt indokolta a szolgáltató helyek nagy száma, valamint a városi könyvtárak korábban kialakult szoros kapcsolata a településekkel. E megállapodások alapján biztosítottuk a települési kiskönyvtárak számára a kulturális alapellátást. A szolgáltatás keretében valósult meg a könyvtári dokumentumok beszerzése, feldolgozása, kijuttatása a településekre; a kint lévő állomány gondozásának segítése, a könyvtári nyomtatvány és egyéb könyvtári felszerelések biztosítása, a helyismereti és közhasznú információk szolgáltatása, könyvtári rendezvények szervezése, közvetítése, a könyvtári alkalmazottak és a használók képzése, és a szakmai tanácsadás. Minden település számára szerveztünk különböző rendezvényeket, elsősorban kulturális és közösségfejlesztő programokat. Folytattuk a kistelepülések működési körülményeinek javítását, a bútorok és technikai (elsősorban informatikai) eszközök beszerzését.

A megyei könyvtár közvetlenül 82 község és 1 városi könyvtár (Pacsa) számára biztosított kistelepülési könyvtári ellátást. A keszthelyi Fejér György Városi Könyvtár 41, a Városi Könyvtár Lenti 50, a nagykanizsai Halis István Városi Könyvtár 45, a letenyei Fáklya Művelődési Ház és Könyvtár 26 községi szolgáltató hely ellátó könyvtára volt 2017-ben.

Zala megye könyvtári ellátása a számok tükrében

Az önkormányzati könyvtárak összes alapterületének nagysága 2017 végén 22 516 m² volt, 1 744 655 db dokumentumállomány, 3500 kurrens folyóirat előfizetés és 765 számítógép állt a használók rendelkezésére.

A gyarapodás darabszáma 12%-al kevesebb volt mint 2016-ban, az év folyamán összesen 48 459 db-bal növekedett a könyvtárak leltári állománya. A gyarapításra fordított összeg szintén csökkent, 97%-a volt az előző évinek, összesen 104 892 000 Ft-ot fordítottak dokumentum beszerzésre. A dokumentumok átlagára 2165 Ft volt.

A könyvtárhasználati adatok megyei szinten csak kis mértékben változtak, de csökkenő tendenciát mutatnak: a regisztrált könyvtárhasználók száma 46 724 fő volt (az előző évhez képest a változás 97%, csökkenést mutat.) Az aktív használók száma 38 949 fő volt, 2 %-ot csökkent.

A személyes látogatások száma alig változott, 611 707 alkalommal keresték fel a beiratkoztak a könyvtárakat. A könyvtárakban helyben internetezők száma is tovább csökkent 9 %-ot, összesen 92 424 alkalom volt az internethasználatok száma a megyében.

A távhasználatok (telefon, fax, OPAC, honlap) száma a megyében összesen 1 070 146 alkalom volt, 2 %-ot növekedett.

A kölcsönzött dokumentumok száma a megye települési könyvtáraiban összesen 739 139 volt, és 545 618 db dokumentumot vettek kézbe helyben az olvasók. Az előző évi adatokhoz képest megyei szinten a kölcsönzések száma 3%-ot, a helyben használatok száma 11%-ot csökkent.

Egy regisztrált olvasó átlagosan 13 alkalommal kereste fel a könyvtárát az év során (több, mint havi 1 alkalom), 2 alkalommal internetezett, 17 dokumentumot kölcsönzött és 12 dokumentumot használt helyben.

A 14 év alatti beiratkozott olvasók száma az előző évi adat 103%-a, összesen 16 376 gyermekolvasót regisztráltak a zalai közkönyvtárakban. Az összes regisztrált olvasónak 35%-a volt 14 év alatti. A személyes használatok száma a 14 év alattiak körében összesen 243 497 alkalom volt, ami az összes személyes használat 40%-a.

A kölcsönzött dokumentumok száma a 14 év alattiak körében 96%-a volt az elmúlt évi adatnak, összesen 225 974 db volt. A helyben használt dokumentumok száma 2017-ben a 14 év alattiak körében 5 %-ot csökkent, 183 544 db volt. Egy beiratkozott gyermekolvasó az év folyamán átlagosan 15 alkalommal kereste fel a könyvtárát, 14 db könyvet kölcsönzött ki, valamint 11 db-ot használt helyben.

A zalai közkönyvtárakban összesen 45 002 referenzs kérdést regisztráltak, az előző évhez képest 59 %-ot csökkent.

A zalai önkormányzati könyvtárakban 2017-ben összesen 4434 rendezvényt tartottak, ebből 215 kiállítást, 2002 kulturális közösségi rendezvényt, 380 használó képzést, 981 olvasáskultúra fejlesztő programot, 228 digitális kompetenciafejlesztő képzést, 628 egyéb rendezvényt. Ezeket a programokat összesen 187133 résztvevőt regisztráltak.

Összesen 2842 beérkezett könyvtárközi kérést regisztráltak a könyvtárak. Ugyanakkor a más könyvtárba elküldött kérések száma összesen 4139 db volt. A könyvtárközi szolgáltatást biztosító könyvtárak elsősorban az eredeti dokumentumot küldték el a kérő könyvtárnak.

A megye könyvtáraiban 401 fő alkalmazott volt 2017-ben, ebből 164 fő volt közalkalmazott. A könyvtáros szakmai munkakörben foglalkoztatottak száma 384 fő volt, közülük 153 fő rendelkezett felsőfokú könyvtáros szakképesítéssel. A szakmai munkakörben dolgozók közül 112 fő teljes állásban, 102 fő részmunkaidőben, 170 fő megbízási szerződéssel vagy önkéntesként látta el a feladatát.

A legfontosabb viszonyszámokat (használó arány, dokumentumellátottság, települési ellátottság, beszerzési kvóta) tekintve megállapítható, hogy Zala megye lakosságának 17%-a könyvtárhasználó (használó arány), átlagosan egy lakosra közel 7 kötet (település ellátottsága), a könyvtárakban egy regisztrált használóra 38 kötet (használó ellátottság) áll rendelkezésre. Állománygyarapításra a települések lélekszámát figyelembe véve, 1 lakosra vetítve 384 Ft-ot (beszerzési kvóta) fordítottak a megye könyvtárai.

A táblázatokban a szám adatok mellett ezek az arányszámok valamennyi könyvtárra vonatkozóan megtalálhatóak.

Sebestyénné Horváth Margit